

Les plantes del Roquer

Iris Gual i Maria Gual
Dibuixos: Núria Riambau

RESUM

Aquest article dona continuïtat a dos altres titulats “La vegetació dels Muntanyans” (*Recull de Treballs* 4) i “Les plantes més humils” (*Recull de Treballs* 5), que ens mostren alguns dels vegetals que podem trobar a Torredembarra i els ambients que ocupen. En aquest cas l’objectiu és donar a conèixer les espècies més significatives que viuen al Roquer. Aquesta part de la franja litoral de Torredembarra té unes condicions ambientals molt rigoroses (vent persistent, salinitat elevada a l’aire, sòl escàs, molta insolació i poca disponibilitat d’aigua) i les plantes que hi viuen estan molt especialitzades per poder-hi subsistir.

De cada planta s’ha elaborat una fitxa amb el nom comú en català, el nom científic, la família botànica a què pertany, una breu descripció amb les seves característiques pròpies i les utilitats, si en té. Cada fitxa s’il·lustra amb un dibuix, fet del natural, on s’hi mostren els trets característics de cada espècie.

EL SUBSTRAT GEOLÒGIC

El Roquer és la franja més elevada del litoral torrenc, que comprèn des de la platja del Canyadell, al límit amb Altafulla, fins al final del port esportiu, al Rec

de Sant Joan. Aproximadament fa un quilòmetre i mig de llargària i una alçària màxima sobre el mar d'uns 40 m. Està constituït per gresos i margues cenozoïques,¹ concretament del miocè (entre 22 i 5 milions d'anys d'antiguitat), amb abundància de fòssils de petxines, equinoderms, coralls i altres organismes que ens documenten que la formació de les roques es va produir en condicions marines.

Les margues i els gresos són roques sedimentàries que contenen sorra, argila i calç en unes proporcions variables i fan que es distingeixin diverses capes de textura més fina o més granulosa, d'un color groc més clar o més intens segons la seva composició. Aquestes són unes roques permeables, més estables quan estan humides que quan estan seques.

El Roquer està modelat per l'acció marina, l'aigua subterrània i el vent. Per això hi trobem zones més altes, com la Punta de la Galera, zones més baixes, com el Pet d'Ovella, esclotxes, com el Bufador, coves marines, com la Bramadora, coves càrstiques,² com la Roca Foradada, i plataformes d'abrasió, com sota el Cap Gros.

Quan l'aigua de pluja mulla les roques en dissol parcialment la calç i la roca perd consistència, així el vent es pot endur l'argila i la sorra i es produeix l'erosió. D'aquesta manera és difícil que damunt la roca es formi un sòl prou gruixut com per sostenir vida vegetal.

ELS FACTORS AMBIENTALS

Els factors ambientals del Roquer són molt rigorosos i condicionen en gran manera la vida. Per una banda, tenim el persistent vent de la marinada, que encara és més notable quan hi ha temporal. L'aire que ve del mar sempre ho fa carregat de sal, cosa que crema les fulles i frena el creixement dels vegetals. A més, a les parts baixes del Roquer hi arriben els esquitxos de les onades, que en ser salades també impedeixen el desenvolupament normal de les plantes. Per altra banda, tenim la forta insolació, que provoca molta il·luminació i activitat fotosintètica, però també la pèrdua d'aigua de les plantes per transpiració. Finalment, tenim l'escàs sòl que no permet el desenvolupament d'arrels gaire potents.

La combinació de tots aquests factors ambientals fan del Roquer un lloc inhòspit on, des del primer moment, només prosperen els vegetals més ben adaptats; a diferència dels altres ambients terrestres on les plantes que ocupen per primera

¹ El cenozoic és l'era més recent de la història de la Terra, inclou els períodes terciari i quaternari. Comprèn els darrers 65 milions d'anys.

² El procés càrstic és un procés geològic que pateixen les roques que contenen carbonats. Consisteix en la dissolució parcial de la roca i es manifesta en l'aparició de coves a l'interior de la roca i de solcs (rascler) a la superfície. També es produeixen estalactites quan la calç precipita.

vegada un territori són plantes oportunistes i cosmopolites que difereixen poc d'un lloc a un altre.

Per tal de sobreviure en un ambient tan especialitzat, la majoria de plantes tenen unes característiques comunes. Normalment són plantes de talla petita, encara que l'espècie pugui assolir mides més grosses, el creixement es veu molt limitat per l'efecte de la salabror de l'aire. Així no és difícil veure mates de romaní d'aspecte reptant, pins blancs absolutament deformats o mates de fonoll marí que tenen la forma del forat de la roca en la qual estan arrecerades.

Una altra característica de la majoria de plantes és que són espècies xeròfiles³ i tenen algun dels diversos mecanismes per estalviar la pèrdua d'aigua: poden tenir les fulles petites (com la gallinassa), o menys densitat d'estomes⁴ (com el romaní), o acumular aigua (com el fonoll marí), o tenir les fulles endurides (com l'alzina), o tenir les fulles reduïdes a punxes (com la figuera de moro).

La majoria de vegetals del Roquer tenen les arrels dures i superficials, ja que, en no poder penetrar a la roca, busquen l'aigua i els minerals a ran de terra.

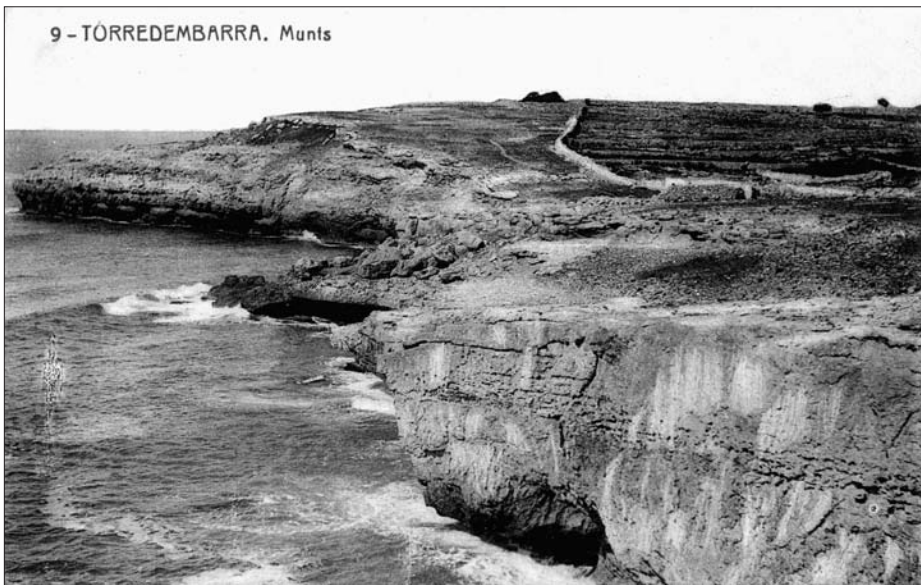

Foto Col·lecció David Morlà. La Punta de la Galera a principis del segle XX, sense vegetació

³ Que viuen en indrets secs. (*Diccionari de la llengua catalana*, IEC)

⁴ Estructura de la fulla per on s'intercanvien els gasos amb l'atmosfera, entre altres el vapor d'aigua.

LA SUCCESIÓ ECOLÒGICA I L'EVOLUCIÓ DEL PAISATGE

Quan la vida vegetal ja s'ha instal·lat en un ambient com aquest no costa tant que altres organismes creixin al recer dels primers i mica en mica vagin omplint tot el territori. Aquest procés de successió ecològica el podem observar comparant el paisatge del Roquer que veiem a les fotografies de principis del segle xx amb la seva fesomia actual. A les fotografies més antigues ens crida l'atenció l'aspecte desèrtic del Roquer, tant per la falta d'edificacions com per la manca de vegetació. Sobre la roca nua no s'hi poden establir els vegetals i per això les llavors de les plantes millor adaptades només prosperen en els replanets i racons on s'acumula una mica de terra. Quan les plantes creixen faciliten la formació del sòl i altres vegetals poden créixer al seu recer, aquests permeten l'aparició d'altres i de mica en mica la roca es va poblant.

Al principi aquest procés és molt lent, ja que la roca s'ha de convertir en sòl per poder sostenir la vida vegetal. Però així que hi ha més vegetació el sòl és més estable i també augmenta el nombre d'espècies que s'hi poden instal·lar, ja que els mateixos vegetals modifiquen les característiques d'alguns factors ambientals. D'aquesta manera, per exemple a la Punta de la Galera, la vegetació que hi ha arran d'aigua és de talla molt petita, però a mesura que ens n'allunyem les plantes són cada cop

Foto Iris Gual. La Punta de la Galera actualment, mostrant la vegetació modelada per la brisa marina

més altes i permeten el creixement d'altres a sota seu. Aquesta progressió en l'alçada és deguda al fet que la salinitat de l'aire impedeix el creixement de les plantes més exposades al mar, però no afecta les que estan a recer de les primeres. Per això, encara que les espècies arbustives siguin les mateixes (pins, romaní, llentiscle...) l'aspecte va canviant en l'espai.

LES PLANTES

Les espècies vegetals que trobem al Roquer les podem agrupar en quatre categories, segons les seves característiques ecològiques. En primer lloc, tenim les plantes pròpies de la primera línia de mar; aquelles espècies molt adaptades a les característiques físiques del Roquer que acabem de descriure. En aquest grup entrarien l'armèria marina i el fonoll marí, que, al nostre litoral, només es troben al Roquer; així com l'ensopeguera, la gallinassa i el plantatge marí, que també les podem trobar als Muntanyans.

En segon lloc, tenim les plantes pròpies dels ecosistemes mediterranis; aquelles plantes que tant podem trobar al Roquer com a altres llocs dels Munts. Són plantes que formen part de brolles, màquies i boscos mediterranis. La seva presència al Roquer es pot justificar com a conseqüència de la successió ecològica, ja que quan les plantes millor adaptades al litoral s'han assentat el sòl es fa una mica més potent i les llavors d'altres plantes dels Munts hi poden trobar un lloc per créixer.

En tercer lloc, hi ha les plantes invasores; aquells vegetals forans que tenen unes adaptacions apropiades per viure al Roquer però són originaris d'altres parts del món. Algunes d'aquestes plantes ens resulten tan familiars com les atzavares, les figueres de moro o els dits de bruixa. La majoria han arribat per dispersió de les llavors des dels jardins propers i algunes s'han plantat expressament amb finalitat ornamental.

Finalment tindrem en consideració algunes de les plantes ruderals; són aquelles "males herbes" que ens acompanyen a la vora dels camins. La seva presència al Roquer sovint es relaciona amb moviments de terra i camins molt trepitjats. En aquest grup no inclourem les que ja es van descriure en els treballs anteriors.

La llista de plantes d'aquest article és la següent:

a) Plantes pròpies del litoral: armèria, ensopeguera, fonoll marí, gallinassa i plantatge marítim.

b) Plantes mediterrànies: alzina, argelaga, baladre, bruc, esteperola, fenàs, foixarda, ginesta, llentiscle, margalló, olivera borda, pi blanc, pi pinyoner, roja i romaní.

c) Plantes invasores: àloe, atzavara, cabellera de la reina, dits de bruixa, figuera de moro, iuca, palmera i pitòspor.

d) Plantes ruderals: botja, esbarzer i sempreviva.

FITXES

Plantes pròpies del litoral

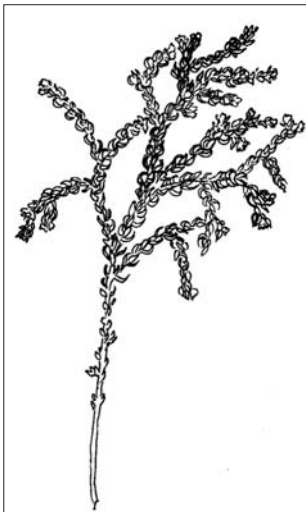
Nom comú: Armèria, gasó
Nom científic: *Armeria maritima*
Família: Plumbaginàcies
Descripció: Petita herba, amb fulles carneses llargues i estretes de color verd fosc que creixen amuntegades arran de terra. Pot créixer en llocs amb molt poc sòl. Les flors, de color blanc o rosat, apareixen agrupades al capdamunt d'una tija d'uns 10 cm. Floreix a l'estiu.
Utilitats: No se'n coneixen.

Nom comú: Ensopiguera
Nom científic: *Limonium virgatum*
Família: Plumbaginàcies
Descripció: Planta herbàcia de fulles lanceolades de color verd fosc en forma de roseta basal. La inflorescència té forma de pinta i se situa al capdamunt d'una tija. Sovint perduren les tiges seques de l'any anterior. Les flors són petites i de color rosat. Floreix a l'estiu.
Utilitats: No se'n coneixen.

- Nom comú:** Fonoll marí
- Nom científic:** *Crithmum maritimum*
- Família:** Umbel·líferes
- Descripció:** La tija és gruixuda i tortuosa, es ramifica i té color vermellós. Les fulles són carnosos, molt septades, de color verd grogós i s'uneixen a la tija amb una part més ampla a manera de beina. Les fulles velles cauen i la part inferior de la planta queda pelada. La inflorescència surt del capdamunt de la tija i té la forma d'umbel·la característica d'aquesta família. Les flors són blanques o de color groc verdós. Floreix ben entrat l'estiu.
- Utilitats:** És comestible. Les fulles tenen gust salat i una mica picant, molt característic. Es mengen en amanida, al natural o conservades en vinagre i sal. També per adobar les olives.
- El fonoll marí té un alt contingut en iode i altres oligoelements, proteïnes, sals minerals i vitamina C.
- És estimulant de la gana, digestiu i diürètic. També s'ha utilitzat com antiescorbut i regulador de la tiroides i altres glàndules endocrines.
- Les arrels bullides amb vi depuren el fetge.

- Nom comú:** Gallinassa, bufalaga
Nom científic: *Thymelaea hirsuta*
Família: Timelàcies
Descripció: Planta arbustiva de fulles molt petites, com escates, disposades al voltant de les tiges. Branques doblegades cap avall que li donen un aspecte decaigut. Les flors són molt petites, de color groc verdós i estan situades a l'extrem de les branques. La bufalaga la podem trobar tant al Roquer com als Muntanyans.
- Utilitats:** No se'n coneixen.

- Nom comú:** Plantatge marítim
Nom científic: *Plantago crassifolia*
Família: Plantaginàcies
Descripció: Herba petita de fulles lanceolades petites, carnoses i disposades en una roseta basal. La inflorescència surt del capdamunt d'una tija sense ramificacions i té l'aspecte característic de tots els plantatges.
- Utilitats:** No se'n coneixen.

Plantes mediterrànies

	<p>Nom comú: Alzina</p>
	<p>Nom científic: <i>Quercus ilex</i></p>
<p>Família: Fagàcies</p>	<p>Descripció: Encara que l'alzina és un arbre, els pocs exemplars que trobem al Roquer tenen aspecte arbustiu i creixen molt lentament. Les seves fulles són perennes, el·líptiques, dures i poc espinoses. A la primavera fa dos tipus de flors: les masculines, agrupades en aments, i les femenines, solitàries, que esdevindran glans (els fruits).</p>
<p>Utilitats:</p> <p>La seva fusta s'utilitza tradicionalment com a combustible i en la formació de carbó vegetal. També en la fabricació d'instruments en què calgui una fusta molt dura, com ara els caragols de les antigues premses dels molins d'oli.</p> <p>Quan es talla o es crema rebrosta amb facilitat.</p> <p>Les glans es poden utilitzar per alimentar el bestiar, i fins i tot es poden menjar crues o torrades. L'escorça té propietats astringents; també s'ha utilitzat en l'adobament de pells.</p>	

Nom comú: Argelaga, argilaga
Nom científic: *Genista scorpius*
Família: Fabàcies (o lleguminoses)
Descripció: L'argelaga és un arbust papilionaci molt espinós de fulles petites. Les flors són grogues, s'assemblen molt a la ginesta, i estan agrupades en petits rams. Floreix a la primavera. El fruit és una mena de llegum.

Utilitats: Tradicionalment les argelagues seques es feien servir a l'hivern el dia de la matança del porc per socarrimar els pèls de l'animal acabat de matar. Amb les flors es tintava de groc la llana i el cotó.

Nom comú: Baladre
Nom científic: *Nerium oleander*
Família: Apocinàcies
Descripció: Arbust de talla gran. Té el tronc llenyós ramificat des de la base en branques erectes que contenen làtex al seu interior. Les fulles són lanceolades, enteres i oposades. S'assemblen a les del llorer, però més estretes. Les flors són grans, pentàmeres, de color rosa o blanc. Floreix a l'estiu.

Utilitats:

És pròpia de l'ambient mediterrani, però s'utilitza a tot el món com a planta ornamental. Totes les parts de la planta són tòxiques, tant per ingestió com per contacte amb les mucoses, especialment les flors. La seva activitat farmacològica és cardiotònica i produeix depressió del sistema nerviós central. S'està investigant com aprofitar aquestes propietats en medicina. S'ha utilitzat com a mata-rates.

Nom comú:

Bruc d'hivern

Nom científic:

Erica multiflora

Família:

Ericàcies

Descripció:

Planta llenyosa de talla petita (fins a 1 m). Fulles molt petites, linears, que envolten la tija. Les flors estan agrupades al final de les branques. Són tubulars, petites i de color rosa. Floreix a l'hivern.

Utilitats:

Les branques florides s'utilitzen per guarnir el pessebre. Les branques seques s'utilitzaven per fer escobres. Actualment s'utilitzen per fer tanques vegetals amb què es construeixen paravents, para-sols...

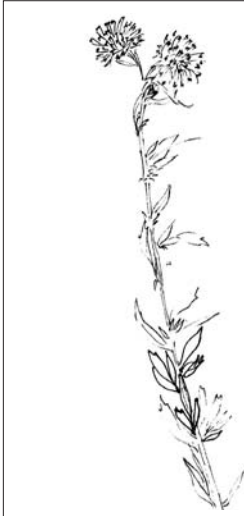
Nom comú: Esteperola
Nom científic: *Cistus clusii*
Família: Cistàcies
Descripció: Petit arbust de branques erectes i llenyoses. Fulles petites, estretes, amb els marges cargolats cap a sota i amb petits pèls al revers. Les flors tenen 5 pètals de color blanc, d'aspecte rebregat, són solitàries i fan uns 2 o 3 cm de diàmetre. Floreix a la primavera.

Utilitats: S'ha utilitzat com a parasiticida intestinal, hipotensor, anticatarral, tònic venós i contra el mal de queixal.

Nom comú: Fenàs
Nom científic: *Brachypodium phoenicoides*
Família: Poàcies (o gramínies)
Descripció: És una herba molt comuna en marges i boscos clars, tant a Catalunya com al País Valencià i les Illes Balears. Fa uns 20 cm d'alçada. Les fulles, estretes i llargues, surten de la base de la planta, tenen els nervis prominents. Quan el temps és sec, les fulles es cargolen per un marge formant un tub per tal d'oferir menys superfície a l'evaporació. La planta forma feixos atapeïts a la base i d'aspecte sec.

Utilitats: No se'n coneixen.

Nom comú: Foixarda
Nom científic: *Globularia alypum*
Família: Plantaginàcies
Descripció: És un petit arbust de tija llenyosa que només creix en terrenys calcaris. Les fulles són lanceolades, enteres i tenen consistència coriàcia. Les seves flors formen capítols de color blau al capdamunt de les branques. Floreix a finals de l'hivern.
Utilitats: En infusió s'utilitza com a purgant i per combatre l'acidesa d'estómac.

Nom comú: Ginesta
Nom científic: *Spartium junceum*
Família: Fabàcies (o lleguminoses)
Descripció: Arbust alt i recte de tiges verdes que fan la fotosíntesi i nodreixen la planta. Les fulles són escasses, linears i petites. Les flors són d'uns 2 cm, grogues, oloroses, amb la forma papilionada característica de la família i agrupades en raïm al capdamunt de les branques. Floreix de maig a juliol. El fruit té forma de llegum.

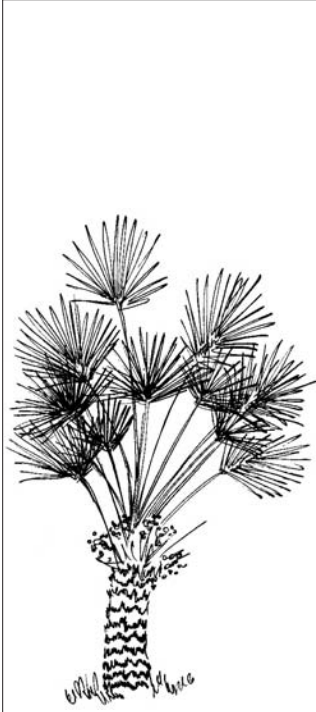

Utilitats: Tradicionalment, les flors s'han utilitzat per fer enramades i ornamentar els carrers per la festa de Corpus.
Té propietats purgants i diürètiques.
Conté alcaloides, tant a la flor com al fruit, que li confereixen propietats narcòtiques i d'alteració de la consciència.

Nom comú: Llentiscle, mata
Nom científic: *Pistacia lentiscus*
Família: Anacardiàcies
Descripció: Arbust llenyós de fulla perenne. Les fulles són compostes, amb el raquis vermellós i tenen un nombre parell de folíols ovalats i enters de color verd. És una planta dioica, que fa les flors masculines i les femenines en individus diferents. Les flors no tenen pètals i surten agrupades a la base de les fulles.

Utilitats: La seva saba s'anomena *màstic* i s'utilitza per fer una mena de làtex que té aplicacions en ortodòncia.
Les seves branques i fulles s'utilitzen per fer rams i corones, ja que perduren verdes força temps després de tallar-les.

Nom comú: Margalló
Nom científic: *Chamaerops humilis*
Família: Arecàcies
Descripció: El margalló és l'única palmera europea. Té el tronc sense ramificar d'on surten les grans fulles, anomenades *palmes* o *llates*, que tenen forma de ventall i estan proveïdes d'espines al pecíol. Estan disposades de forma helicoïdal al llarg del tronc. Les flors són grogues, estan agrupades en raïms i formen els dàtils, que són els fruits.

Utilitats: Quan es crema o trenca, rebros-ta amb facilitat des de la base. Les palmes es cullen tendres i s'assequen posteriorment per trenar-les i fer estores, cabassos i altres treballs d'artesanía. La medul·la del tronc, o tronxo, és comestible i se sol menjar amb mel. Els dàtils maduren a finals d'estiu i també són comestibles, però una mica aspres.

Nom comú: Olivera borda o ullastre
Nom científic: *Olea europaea* spp. *sylvestris*
Família: Oleàcies
Descripció: Arbust perennifoli, és la forma silvestre de l'olivera i és la forma precursora de la varietat conreada. Té les fulles lanceolades, enteres i de sabor aspre com l'olivera, però de mida més petita. Normalment no arriba a tenir aspecte d'arbre. Produeix poques olives, que són els fruits, amb poc oli.

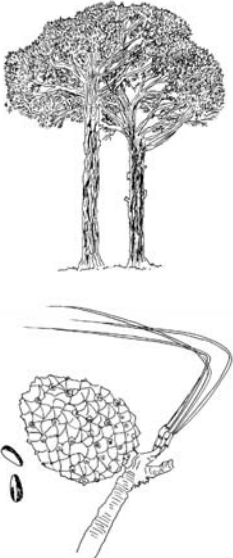
Utilitats: Als Jocs Olímpics de l'antiguitat es premiaven els guanyadors amb una corona de branques d'olivera.

Nom comú: Pi blanc
Nom científic: *Pinus halepensis*
Família: Pinàcies
Descripció: Arbre d'escorça grisa i acanallada. Tronc poc recte i ramificat des de la base. Fulles linears de color verd groguenc, disposades de dues en dues que tenen fins a 7 cm de llargada. Nombroses pinyes allargades de 5 a 12 cm que maduren el segon any.

Utilitats: Sovint es replanta per conservar el sòl enfront de l'erosió. La seva fusta s'utilitza per fer cel·lulosa, ja que en no tenir el tronc recte no es pot aprofitar tant.

	<p>Nom comú: Pi pinyoner</p> <p>Nom científic: <i>Pinus pinea</i></p> <p>Família: Pinàcies</p> <p>Descripció: Arbre d'escorça marró rogenca, acanalada i gruixuda. Té el tronc recte i la capçada en forma de para-sol. Fulles linears de color verd groguenc, disposades de dues en dues que tenen fins a 10 cm de llargada. Les pinyes són ovoides, fan uns 15 cm i maduren el tercer any.</p> <p>Utilitats: Normalment es planta per a ús ornamental. Els pinyons són comestibles. La fusta és poc apreciada.</p>
---	---

	<p>Nom comú: Roja, rogeta</p> <p>Nom científic: <i>Rubia perigrina</i></p> <p>Família: Rubiàcies</p> <p>Descripció: Planta enfiladissa habitual al sotabosc mediterrani. La tija té secció quadrada. Les fulles són lanceolades i es disposen en verticils de 5 en 5 o de 4 en 4. Tant la tija com les fulles estan recobertes de petits pèls que li donen un tacte aspre i li permeten enfilar-se a d'altres plantes. Les flors són de color groc pàlid. Els fruits són drupes negres, quan maduren.</p> <p>Utilitats: L'arrel es pot utilitzar com a tint natural de color vermell.</p>
--	--

Nom comú: Romaní
Nom científic: *Rosmarinus officinalis*
Família: Lamiàcies
Descripció: Arbust perennifoli. Tiges llenyoses força ramificades, cobertes de fulles en disposició oposada.

Fulles lanceolades, petites, de color verd brillant a l'anvers, de color blanc amb pèls al revers i amb els marges cargolats cap a sota. Les fulles contenen olis essencials que li donen l'olor característica. Les flors estan agrupades en posició terminal. Les flors són blaves i tenen la forma característica de la família. Floreix gairebé tot l'any.

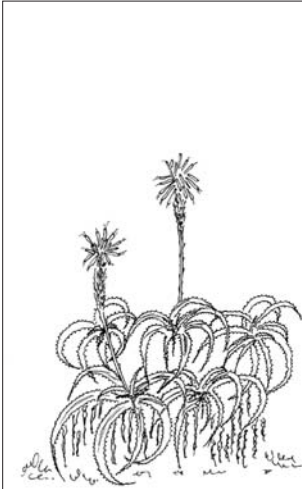
Utilitats: El romaní és una planta aromàtica que s'ha utilitzat des de temps immemorial en aplicacions molt diverses: per elaborar perfums i aigües perfumades; per condimentar plats de carn o peix.

En ús extern com a antiinflamatori, bactericida, antiviral, cicatritzant, per combatre l'alopecia...

Via oral és diürètic. El fum és antiespasmòdic.

La mel que fan les abelles amb el romaní és molt apreciada.

Plantes invasores

Nom comú: Àloe, canelobre
Nom científic: *Aloe arborescens*
Família: Asfodelàcies
Descripció: Planta de fulles llargues i suculentes que es cargolen cap a sota quan són molt llargues. Estan disposades en roseta. Les fulles velles s'assequen a la base de la planta, mentre que les noves surten a la part superior del tronc. Normalment formen masses molt emmaranyades de diversos individus.

Les flors són vermelles i s'agrupen en inflorescències al capdamunt d'una tija. Les flors de la part inferior es van obrint mentre que les superiors encara no han sortit.

Aquesta varietat d'àloe té finalitat ornamental, però les seves fulles també contenen els principis actius de l'*Aloe vera* en petites concentracions i es podria utilitzar com a cicatriçants en cas de cremades.

Utilitats: Aquesta varietat d'àloe té finalitat ornamental, però les seves fulles també contenen els principis actius de l'*Aloe vera* en petites concentracions i es podria utilitzar com a cicatriçants en cas de cremades.

Nom comú: Atzavara, pita
Nom científic: *Agave americana*
Família: Agavàcies
Descripció: Planta robusta formada per grans rosetes de fulles molt gruixudes i suculentas que poden arribar a mesurar fins a 2 m de llarg. Les fulles presenten el marge espinós i estan rematades per una forta espina.

Floreix a l'estiu a partir del desè any, aproximadament. Les flors apareixen sobre una llarga tija llenyosa que pot assolir fins a 10 m d'alçada. La inflorescència és un raïm amb forma piramidal. Les flors són de color verd grogós i poden fer més de 7 cm. Després de fructificar, la part vegetativa de la planta mor.

Utilitats: Aquesta planta és d'origen americà. Va ser introduïda a Europa al principi del segle XVI pels conqueridors espanyols i des d'aleshores ha estat cultivada amb finalitat ornamental.

Nom comú: Cabellera de la reina
Nom científic: *Mesembryanthemum sp.*
Família: Aizoàcies
Descripció: Planta reptant de fulles cilíndriques, suculentas, d'uns 3 cm de llarg. Entapissa el terra. Les flors s'agrupen en capítols de color rosa, blanc, groc o vermell d'uns 3 cm de diàmetre. Floreix a la primavera i l'estiu.

Utilitats: Ornamental.

Nom comú: Dits de bruixa, bàlsam, unglà de mar

Nom científic: *Carpobrotus edulis*

Família: Aizoàcies

Descripció: Planta reptant que entapissa el terra. Les fulles són suculentas, tenen secció triangular i poden fer uns 10 cm de llarg. Les flors s'agrupen en capítols de color groc. Floreix a la primavera i l'estiu.

Utilitats: Ornamental. Té un comportament clarament invasiu, no només ocupa l'espai impeding la propagació de la flora autòctona, sinó que ofega les plantes ja existents. La seva proliferació és un problema als Muntanyans.

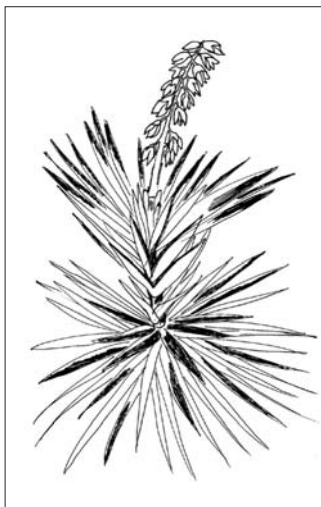
Nom comú: Figuera de moro

Nom científic: *Opuntia maxima*

Família: Cactàcies

Descripció: Planta robusta formada per tiges aplanades (artells) de color verd que es poden separar espontàniament de la resta per la part més estreta. Aquests artells són grans (30-50 cm) i tenen nombrosos pèls rígids (gloquidis) i caducs, i les fulles reduïdes a espines blanques. Les flors són molt grans (7-8 cm diàmetre) i vistoses de color groc o taronja. El fruit és carnós i profundament deprimit a l'àpex, amb moltes espines. El fruit és vermell quan madura.

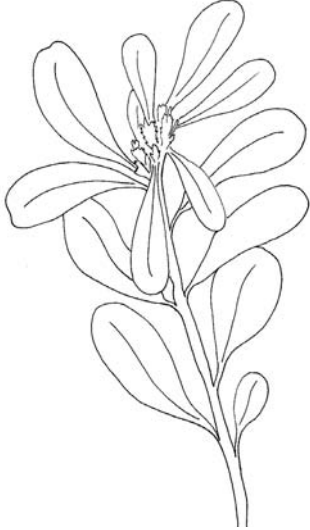
Utilitats: El fruit, anomenat figa de moro, és comestible.

- Nom comú:** Iuca
Nom científic: *Yucca* sp.
Família: Agavàcies
Descripció: Planta robusta amb les fulles disposades al voltant de la tija. Les fulles són llises, enteres, de forma encintada, coriàcies i agudes a l'àpex. Poden fer 40 cm de llarg. Les flors són blanques i s'agrupen en inflorescències en forma de panícula a l'extrem superior de la tija.
Utilitats: Ornamental.

- Nom comú:** Palmera, palmera de Canàries
Nom científic: *Phoenix canariensis*
Família: Palmes
Descripció: Palmera de tronc més curt i robust que altres espècies de la família. Normalment fa 6-8 m d'alçada i sembla una columna gruixuda, decorada per les cicatrius foliars. La capçada està formada per nombroses palmes allargades d'un verd intens, i amb gran quantitat i densitat de folíols. Els folíols són rígids i punxeguts. Els pecíols posseeixen espines llargues, i s'hi pot observar tota una gamma de transició entre les espines pròpiament dites i els folíols. Fruit de 1,5 cm, sec i incomedible.
Utilitats: Ornamental.

	Nom comú:	Pitòspor
	Nom científic:	<i>Pittosporum tobira</i>
	Família:	Pitosporàcies
	Descripció:	<p>Arbust de mida mitjana ramificat des de la base amb gran densitat de fulles.</p> <p>Fulles ovals, coriàcies, verd fosc a l'anvers i més pàl·lides al revers. Les flors tenen forma estrellada, són de color blanc i quan maduren s'esgrogueixen. Són molt oloroses i formen grups d'uns 5 cm de diàmetre.</p>
Utilitats:	Ornamental. Normalment fa de tanca.	

Plantes ruderals

	Nom comú:	Botja, olivarda
	Nom científic:	<i>Inula viscosa</i>
	Família:	Compostes
	Descripció:	<p>És una mata llenyosa i olorosa de fins a un metre d'alçada, que creix als solars abandonats i vores de camins i carreteres. Floreix al final de l'estiu, fa nombrosos capítols de flors grogues, ligulades les de l'exterior i tubuloses les del centre del capítol. Les fulles, de forma lanceolada amb el marge irregularment serrat i de tacte enganxifós, no tenen pecíol i abraquen directament la tija. A l'hivern mor la part aèria de les seves tiges, que resta seca molt de temps, i cauen gran part de les seves fulles, per la qual cosa es considera una mata semicaducifolia.</p>

Utilitats: S'ha utilitzat per combatre el paludisme, millorar els problemes de les vies urinàries i com a astringent.

Nom comú: Esbarzer
Nom científic: *Rubus* sp.
Família: Rosàcies
Descripció: És una planta arbustiva perenne, de tiges llargues, robustes, arquejades, anguloses i amb punxes. Les fulles són compostes i normalment tenen de 3 a 5 folíols dentats de color verd fosc, a l'anvers, i amb pèls blancs al revers. Les flors, rosades o blanques, estan agrupades en rams i apareixen al final de la primavera o a principi d'estiu i són aprofitades per les abelles per a fer una mel molt apreciada. Els fruits són les móres, verdes al principi, després vermelles i negres quan arriben a madurar.

Utilitats: La móra és comestible i se'n fa confitura. La decocció de les fulles té propietats antidiarreiques.

Nom comú:	Sempreviva, crespinell
Nom científic:	<i>Sedum sediforme</i>
Família:	Crassulàcies
Descripció:	Aquesta petita herba viu a llocs amb molt poca terra, sovint la trobarem entre les esclotxes de les roques. Té la base de les tiges una mica lignificades, les fulles són cilíndriques, carnoses i agudes. Les flors són de color groc, es formen a la part de dalt d'una tija, que està coberta per menys densitat de fulles que la resta de la planta. Floreix al final de la primavera i principi d'estiu.
Utilitats:	No se'n coneixen.

BIBLIOGRAFIA

- FONT I QUER, Pius (1995). *Plantas medicinales. El Dioscórides renovado*. Ed. Labor, 15a edició.
- GUAL, Iris (1996). *La vegetació dels Muntanyans*. Inclòs a: *Recull de Treballs*, núm 4, pàg. 55. Centre d'Estudis Sinibald de Mas. Torredembarra.
- GUAL, Iris; GUAL, Maria; RIAMBAU, Núria (1998). *Les plantes més humils*. Inclòs a: *Recull de Treballs*, núm 5, pàg. 65. Centre d'Estudis Sinibald de Mas. Torredembarra.
- ROYO, F. (coord.) (2008). *Plantas del Port I*. Grup de Recerca Científica Terres de l'Ebre, Ulldecona.
- ROYO, F. (coord.) (2009). *Plantas del Port II*. Grup de Recerca Científica Terres de l'Ebre, Ulldecona.
- INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL (Bages). *El Medi Natural del Bages* [en línia] <http://ichn.iec.cat/Bages/index/index.htm> (data de consulta: març 2010).
- UNIVERSITAT DE BARCELONA I UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS. *Herbari virtual del Mediterrani occidental* [en línia] <http://herbarivirtual.uib.es/cat-ub/index.html> (data de consulta: març 2010).
- VALLÈS I XIRAU, Joan (dir.). *Noms de plantes* [en línia]. Barcelona: Termcat, Centre de Terminologia, cop. 2009. http://www.termcat.cat/dicci/noms_plantes/index.html (Diccionaris en Línia) (data de consulta: març 2010).
- VIQUIPÈDIA, L'ENCICLOPÈDIA LLIURE [en línia]: <http://ca.wikipedia.org> (data de consulta: març 2010).